

remembered forms, and misunderstood techniques of manufacture – «. En immigrations kaos staar da ganske levende for læseren.

Et udsøgt, koncist akademisk sprog forhøjer nydelsen af læsningen. Skulle man nævne skuffelser, er den væsentligste, at man savner en udtømmende fortegnelse over al citeret litteratur; det er lidt besværligt at slaa de enkelte forfattere op i det fælles sted- og navneregister, naar man forgæves har søgt dem i »list of abbreviations«. I betragtning af, at *Anglo-Saxon Pottery* er det første samlede arbejde om dette vældige emne, kunne man godt have ønsket sig en samlet fortegnelse over alle citerede kilder.

ELISABETH MUNKSGAARD

JANE ACOMB LEAKE: *The Geats of Beowulf. A Study in the Geographical Mythology of the Middle Ages.* Madison, Milwaukee, and London, The University of Wisconsin Press, 1967. xii + 212 s. Ill. \$ 6.00.

For en gangs skyld har en moderne uddannet historiker voget sig ind i Beowulf-forskningen. Det er i sørgelig grad tiltrængt. Men det er en utaknemlig opgave sådan at bryde ind i et gammelt støvet studerekammer og flytte omkring med møblementet. Den travle husmoder vil uvægerligt blive mødt med en snerren.

Men nu skal der altså ryddes op! Denne gang går det ud over Geaterne, og det er måske endda kun en begyndelse, at dømme efter de forblommede trusler i en udgangsreplik (nederst s. 139).

Geaternes konge er Hygelac, den første historisk kendte konge over Danerne, omkommet (efter 507) under et togt mod Merovingerrigets nordkyst (Gregor af Tours 3,3). Men hvorfor kalder digteren ham nu konge over »Geaterne«? Til dem hører også digtets helt. Og der fortælles meget om dem; men både det, og selve navnet, har voldt mange kvaler for filologerne.

Vi kan måske lige nå et lille afskedsblik, inden damen kommer med støvekluden.

Rent sprogligt kan navnet uden diskussion direkte sammenstilles med Göter, vn. Gautar. Men dels er digtets Geater skilt fra Sveerne ved »det brede hav«, dels bruges navnet o. 890 som en engelsk oversættelse af Bedas »Iutae«. Geater bruges altså både om (Hygelacs) Daner, om Göter og om Jyder.

(Vi kunne nå at tilføje: Da Beowulf udånder, sørger Wiglaf for en statelig begravelse og er parat til at overtage styret hos Geaterne; han kaldes en Wæg-munding, og er søn af en Weohstan. Det er navne, kendt fra Mercias kongefamilie: St. Wigstan dræbtes af sin fætter 1. juni 850; Wigstans far Wigmund var søn af kong Wiglaf der var blevet konge 827, Wigstans mor var datter af kong Ceolwulf (821–23) hvis efterfølger Beornwulf faldt 825 under en invasion i East Anglia. Deres store forgænger Offa (»rex Anglorum« 757–96) og hans dronning Cyne-thryd sammenlignes i digtet (v. 1930) med Hygelac og hans dronning, der var mere gavmild mod Geatefolket).

Geaten Beowulf er kæmpestærk; med det knusende greb af sine bare hænder, uden brug af våben, gør han det af med Hygelacs besejrer, med søuhyrer i arktiske farvande, med sumptrolde ved Danernes kongsgård, i et kritisk øjeblik griber han dog et gammelt sværd, en levning fra giganter og titaner; men for en ildsprudende drages edder måtte han bukke under.

Digterens ideer om »Geater« omfatter altså ikke bare Daner og Göter og Jyder, men også (Merciere og) en jætte som Beowulf. Og måske mere endnu. Digteren har hovedet fuldt af lignende forestillinger som *Liber Monstrorum* – og har måske benyttet dette skrift.

Skriftet har en notits om »rex Huiglaucus qui imperavit Getis«. Han nævnes som eksempel på et menneske af kæmpestørrelse. »Han dræbtes af Frankerne. Hans hest kunne ikke bære ham, efter at han var blevet tolv år gammel. Hans knogler findes stadig på en ø i Rhinen, hvor den skyller ud i oceanet, og de fremvises som en seværdighed for folk, der kommer langvejs fra«. En variantafskrift bruger udtrykket »rex Getarum«. Beowulfdigterens navneform Hygelac slutter sig nærmere til denne teksts Huiglaucus end til de navneformer der bruges hos Gregor og hans afskrivere; og Geatas dækker lat. Getae.

Her er vi ved noget forud kendt, og her holder Mrs. Leake fast. Hun viser, at den samme forklaring gælder for topfiguren i 800-tallets engelske kongegenealogier; i de engelske redaktioner kaldes han Geat(a) (Geot(a), Eat), men i de latinske kaldes han Geta (var. Geuta, Ieta, Gaeta, Geata), og en romersk digters vers om en Geta citeres i den forbindelse i *Historia Brittonum*.

Dermed får de engelske skribenters Geater deres plads inden for senantikens og den tidlige middelalders forestillinger om Geterne. Et rigeligt udvalg af disse ældre tekster gennemgås, med oversættelse (s. 13–52). Geterne ved Donaus nedre løb hørte sammen med Dakerne, hvis rige reduceredes til en romersk provins Dacia, men o. 270 overtoges af Goterne, der også kaldtes Geter, som et arkaisere og finere, akademisk ord for de gotiske folk. Når Geta/Geat(a) i 800-tallet af de engelsk-britiske stamtavlekonstruktører placeres som en topfigur, repræsenterer dette navn den samme gamle stamme, og stamtavlerne skal dokumentere, at Anglerne, Saxerne og Juterne var grene af denne slægt. Beowulfdigteren sørger for, at Geaternes virkefelt også omfatter Sveer og Daner og rene jättebedrifter i den del af Europa, sådan at alle de nationer, der invaderede Britannien, kan accepteres i England som grene af en gammel enhed. De er allesammen Geter, Geater, hvad enten de så kaldes Angler, (Mercier), Saxer, Juter, (Göter) eller Daner.

Det er disse kapitler om Geter og Geater (s. 3–52 og 98–143) der har mest at at gøre med »Beowulf«. Men lige siden Herodot har der knyttet sig mange mærkelige forestillinger til Geterne og deres naboer Skytherne, og måske kan noget følges frem til den engelske digtning; ret meget bliver det vel ikke ved en så hastig omgang. Men selv om de ikke har noget med digtet at gøre, får vi også kuriositeterne med (*Medieval Concepts of the Germanic North and the Baltic Northeast*, s. 53–97). Hertil hører de 9 plancher med Europakort (bl.a. efter Orosius, Isidor, Ravenna-anonymen, kort fra 10. årh. flg.), og bogens undertitel. Dem skal man som regel se efter i langt dyrere og udsolgte værker. Her i Skandinavien er Fridtjof Nansens *Nord i Tåkeheimen* ikke til at opdrive antikvarisk, men Mrs. Leake har flittigt brugt den engelske oversættelse. Derimod har hun ikke kunnet få fat i Dudo (nye udgaver er altså tiltrængt). Aethicus Isters Kosmografi får med rette en central stilling i dette afsnit, men T. A. M. Bishops udgave (Amsterdam 1966) er ikke nået med, og heller ikke Heinz Löwes påvisning af, at forfatternavnet er et pseudonym for biskop Bonifacius' modstander, den irske biskop Vergilius i Salzburg, der skrev til henimod 770 (Mainz Akad. der Wiss. Abhdl. 1951, nr. 11).

N. LUKMAN